

Warszawa, dnia 16 września 2013 r.

991100/0230-176/2013/EC

**Pani  
Dr Danuta Kierkowska  
Prezes  
Polskiego Towarzystwa Tłumaczy  
Przysięgłych i Specjalistycznych  
Rada Naczelna**

ul. Krasińskiego 16 lok. 134  
01 – 581 Warszawa

*Szanowne Pani Prezes,*

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 sierpnia 2013r. znak: RN. Prez. 21/13 w sprawie umów o dzieło zawieranych z tłumaczami, Departament Legislacyjno – Prawny (Departament) uprzejmie wyjaśnia, iż zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określone są w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W przypadku osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na płatniku spoczywa obowiązek dokonania zgłoszenia do ubezpieczeń oraz rozliczania i opłacania składek na zasadach określonych z tej ustawy. W przypadku umów cywilnoprawnych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie:

- umowy agencyjnej,
- umowy zlecenia,
- innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia,

chyba że zachodzą okoliczności wyłączające ten obowiązek. Osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło nie podlegają tym ubezpieczeniom, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy. W myśl powołanego przepisu za pracowników w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się m.in. osoby, które wykonują pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarli z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy,

z którym pozostają w stosunku pracy. Zgodnie z obowiązującą w polskim prawie zasadą swobody umów, o charakterze prawnym umowy decydują strony umowy. Oznacza to, że strony zawierając umowę mogą jej treść kształtować według swobodnego uznania i zawrzeć taką umowę, jaka im odpowiada. Jednakże należy podkreślić, że dokonując wyboru określonego rodzaju umowy, strony powinny przestrzegać przepisów Kodeksu cywilnego. Charakter prawny umowy określa przede wszystkim jej treść oraz warunki i okoliczności towarzyszące jej wykonywaniu. Tym samym o rodzaju umowy nie decyduje wyłącznie jej nazwa.

Zgodnie z art. 68 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład ma obowiązek podejmować odpowiednie działania zmierzające do ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. W każdym przypadku, w którym w toku postępowania wyjaśniającego lub kontroli zostanie stwierdzone, że osoba podlegająca obowiązkowo tym ubezpieczeniom nie została do nich zgłoszona, a płatnik mimo wezwania nie złoży odpowiednich dokumentów ubezpieczeniowych, w sprawie wydawana jest decyzja, od której przysługuje odwołanie do sądu. Rozstrzygnięcie w danej sprawie dokonywane jest w oparciu o analizę całości materiału dowodowego (w szczególności postanowień zawartej umowy i ustaleń dotyczących warunków i okoliczności świadczenia pracy).

Wskazać należy, iż w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. akt II UK 315/10, Sąd Najwyższy uznał, że Zakład może - wbrew nazwie umowy - zakwalifikować pracę tłumacza języka obcego jako umowę o świadczenie usług, a nie umowę o dzieło, gdy oparta jest na długookresowym zatrudnieniu i polega na powtarzalnym wykonywaniu tłumaczeń dokumentów związanych z bieżącą działalnością firmy, za stałym (miesięcznym) wynagrodzeniem.

Ponadto Departament informuje, że z danych posiadanych przez Zakład wynika, iż w latach 2012-2013 przypadki kontroli przedmiotowego zagadnienia wystąpiły jedynie w 4 Oddziałach Zakładu:

1. Oddział ZUS w Zielonej Górze prowadził kontrolę płatnika składek w wyniku, której zakwestionowano umowę o dzieło z tłumaczem. Płatnik składek nie wniósł zastrzeżeń i zgłosił do ubezpieczeń tłumacza z kodem właściwym dla zleceniobiorców zgodnie z ustaleniami kontroli.
2. Oddział ZUS w Chrzanowie prowadził kontrolę płatnika składek, w wyniku której zakwestionowano umowę o dzieło na tłumaczenie tekstów. W umowach nie określano, jakie konkretnie teksty mają być przetłumaczone, umowy były zawierane na okresy miesięczne, przy czym kolejne umowy zawierane były bezpośrednio po poprzedniej umowie lub po kilku dniach przerwy. Płatnik składek złożył zastrzeżenia, które nie zostały

- uwzględnione. Płatnik składek zgłosił do ubezpieczeń tłumacza zgodnie z ustaleniami kontroli.
3. Oddział ZUS we Wrocławiu prowadził kontrolę płatnika składek, w wyniku której zakwestionowano umowy o dzieło zawartymi z osobami wykonującymi czynności polegające na: opracowywaniu zleconych statystyk i zestawień, opracowywaniu graficzno-kontekstowych zleconych pomocy dydaktycznych, tłumaczeniu tekstów oraz korekcie tekstów.
  4. I Oddział ZUS w Warszawie przeprowadził kontrolę 5 płatników składek, w wyniku których zakwestionowano umowy o dzieło związane z tłumaczeniami.

Podkreślić należy, że zakwestionowane umowy o dzieło w większości przypadków dotyczyły podobnego stanu faktycznego, jaki stwierdzono w ww. wyroku Sądu Najwyższego, tj. umowy o dzieło pomimo swej nazwy oparte były na długookresowym zatrudnieniu i polegały na powtarzalnym wykonywaniu tłumaczeń dokumentów związanych z bieżącą działalnością firmy, ze stałym (miesięcznym) wynagrodzeniem.

Departament nie może określić precyzyjnie skali zjawiska dotyczącego kwestionowania umów o dzieło z tłumaczami, bowiem Zakład nie prowadzi statystyki odnośnie liczby zbadanych wszystkich umów o dzieło w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Odnosząc do skali wyniku przypisu składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zgłoszenia osób, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne, wydaje się, że kwestionowanie umów zawieranych z tłumaczami jest zjawiskiem marginalnym, gdyż latach 2012-2013 przypadki kontroli przedmiotowego zagadnienia wystąpiły w 4 Oddziałach Zakładu i dotyczyły w sumie ośmiu płatników składek. Wskazać należy, iż w roku 2012 w wyniku kontroli stwierdzono brak ponad 19 000 zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych ogółem, tj. dotyczących wszystkich tytułów do ubezpieczeń, w tym z tytułu zakwestionowanych umów o dzieło i uznanych za umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług, a do ubezpieczenia zdrowotnego brak 25 000 zgłoszeń.

2 *porozumieniem,*  
 DYREKTOR  
 Departamentu Legislacyjno-Prawnego  
*Urszula Kulisiewicz*  
 Urszula Kulisiewicz